

לפרשת ואתחנן וחג האהבה

הרב גור גלון

בסופה של פרשת השבוע אחר ומתוך הקריאה האדירה 'שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד', מופיעה אחת משש המצוות התמידיות, המצווה המופלאה ביותר, המצווה שמחוייבת להיות מתלווה לכל מחשבה ולכל מעשה שאנו עושים:

מצוות אהבת ה'

ננסה היום להתבונן מעט במצוות האהבה, שהרי אנו נכנסים לשבת זו, מתוך ט"ו באב, חג האהבה.

וכך כותב האוהב הגדול, הרמב"ם:

"היא הציווי שנצטוונו על אהבתו יתעלה, והוא: שנתבונן ונסתכל במצוותיו וציווייו ופעולותיו, כדי שנשיגהו ונתענג בהשגתו תכלית התענוג – וזוהי האהבה המצווה עלינו. ולשון ספרי: "לפי שנאמר 'ואהבת את ה' אלוקיך' יודע אני כיצד אהב את המקום? תלמוד לומר: 'והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על-לבבך' – שמתוך כך אתה מכיר מי שאמר והיה העולם". הנה ביארנו לך, שבהשתכלות תבוא לידי השגה, וימצא לך תענוג ותבוא האהבה בהכרח"
(ספר המצוות, מ"ע ג.)

בתחילת דבריו נוגע הרמב"ם בדרך להגיע לאהבה, בכדי לאהוב צריך להכיר, ההכרה מעוררת התפעלות ושייכות, ומתוכם באה האהבה, דבריו של הרמב"ם כאן בספר המצוות, שהדרך להגיע לאהבת ה' היא ע"י התבוננות בתורה, ובמשנה תורה כותב הרמב"ם:

"והיאך היא הדרך לאהבתו ויראתו בשעה שיתבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים ויראה מהן חכמתו שאין לה ערך ולא קץ, מיד הוא אוהב ומשבח ומפאר ומתאוה תאוה גדולה לידע השם הגדול כמו שאמר דוד 'צמאה נפשי לאלקים לא-ל חי'... ולפי הדברים האלו אני מבאר כללים גדולים ממעשה ריבון העולמים כדי שיהיו פתח למבין לאהוב את השם כמו שאמרו חכמים בענין אהבה שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם", משלימים זה את זה, צרך להתבונן בגלויי ה', והגילוי הברור ביותר, העצום והמפורש ביותר הוא התורה, שהיא הנפש האלוקית עצמה, כדברי הגמרא בשבת: "אנכי" – אנא נפשי כתבית יהבית" (אני את נפשי כתבתי ונתתי, כך אומר ה' לישראל בראשי התיבות של המילה הפותחת את עשרת הדברות).

כבר הרבו הדרשנים לכתוב: ש'אהבה' בגימטרייה 'אחד', שהרי האהבה עניינה איחוד והתאחדות מלאה בין שניים או יותר, אנו מצווים לאהוב את ה', וזאת אומרת שכל מעשינו ומחשבותינו מאוחדים במחשבת ה' יתברך, אם כן ברור שהדרך הראשית לעשות זאת היא להתמלאות מן החכמה האלוקית, מן הרצונות האלוקיים, וזה יתכן רק על ידי לימוד והתבוננות, בתורה ובעולם, בהסטוריה ובאדם, שכולם יצירי האל, ועל ידם מתגלית חוכמתו ורצונו.

יתר על כן אהבה אמיתית ושלימה הופכת לא רק את האהוב והנאהב להיות אחד, אלא שאצל אדם שאהבה אחת אדירה יש בליבו – הכול הופך להיות אחד, כל העולם כולו הופך להיות אמצעי לאהבה זו, וממילא מתאחד, כלשונו המופלאה של הרמב"ם:

"כיצד היא האהבה הראויה? הוא שיאהב את ה' אהבה גדולה יתירה עזה מאוד עד שתהא נפשו קשורה באהבת ה' ונמצא שוגה בה תמיד כאלו חולה חולי האהבה שאין דעתו פנויה מאהבת אותה אשה והוא שוגה בה תמיד בין בשבתו בין בקומו בין בשעה

שהוא אוכל ושותה יתר מזה תהיה אהבת ה' בלב אוהביו שוגים בה תמיד כמו שציונו בכל לבבך ובכל נפשך והוא ששלמה אמר דרך משל כי חולת אהבה אני וכל שיר השירים משל הוא לעניין זה", ועוד כתב: "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך – הרי פירושו לדעתי בכל כוחות לבך, כלומר: כל כוחות הגוף, כי מוצא הכול מן הלב והכוונה שתשים תכלית כל מעשיך השגתו."

כלומר, כשאדם מתמלא אהבה הכול הוא רק אהבת ה', כל מעשיו, כל מחשבותיו, כל הבריאה כולה.

כדברי ספר החינוך:

"ראוי לו לאדם שישים כל מגמתו וכל מחשבתו אחר אהבת ה', ויעריך בלבו תמיד כי כל מה שהוא בעולם – עושר, בנים ממשלה וכבוד – הכול כאין וכאפס כנגד אהבתו של ה'. יעשה כל יכלתו להרגיל מחשבות לבו כל היום, עד שלא יהיה רגע אחד ביום ובלילה שלא יזכור אהבת ה' בכל לבו. וחייבים במצווה זו בכל מקום, בכל זמן, גברים ונשים. והחוטא במצווה זו, ומתעסק רק בענייני העולם הזה שלא לשם שמים, רק להתענג בהם בלבד, ולהגדיל את שמו, ולא בכוונה להיטיב לטובים ולחזק ידי ישרים – ענשו גדול. וזאת מן המצוות התמידיות על האדם ומוטלות עליו לעולם"

ברור א"כ שהאוהב מתפשטת אהבתו באופן טבעי על כל חייו: "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך, והיו הדברים האלה אשר אנכי מצווך היום על לבבך, ושיננתם לבניך ודברת בם בשבתך בביתך, ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך, וקשרתם לאות על ירך והיו לטוטפת בין עיניך, וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך", הנה התורה מתארת את התפשטות האהבה, על דור ההמשך, על כל חייו של האדם, אפילו על גופו וביתו, זוהי תבניתה של אהבה אמיתית.

וממילא מובנים המשך דברי הרמב"ם: "וכבר אמרו, שמצווה זו כוללת גם-כן, שנקרא את כל-בני האדם לעבודתו יתעלה ולאמונה בו, שכן אם אתה אוהב את מי שהוא, תהללנו ותשבחנו ותקרא בני-אדם לאהבתו – וזה על דרך המשל – כך אם תאהב את ה' באמת במה שהגיע לך מהשגת אמיתותו, ברי שאתה בלי ספק תקרא את הפתאים והסכלים לידיעת האמת שאתה כבר יודע, ולשון ספרי: "ואהבת את ה'" – אהבה על הבריות כאברהם אביך, שנאמר "ואת-הנפש אשר-עשו בחרן". כלומר: כמו שהיה אברהם, לפי שהיה אוהב – כמו שהעיד הכתוב: "זרע אברהם אהבי" קורא בעצם השגתו את-בני האדם לאמונה מרב אהבתו, כך תאהבו עד שתקרא בני האדם אליו", האוהב ממשיך את אהבתו על הכול.

יהי רצון שנזכה לאהוב את ה' ומתוך כך לאחד ולחבר את הכל!